

SNÍŽENÍ ODOLNOSTI VS V DŮSLEDKU ČINNOSTI VLASTNÍCH VOJSK

Považujeme-li odolnost míst velení za jejich schopnost vzdorovat účinkům rušivých vlivů bez podstatného narušení velení vojskům v jakýchkoliv podmínkách, pak tato schopnost je dána dvěma činiteli:

- rušivými vlivy, které působí objektivně na funkci velení,
- stavem objektu velení, tj. stavem vlastních vojsk v nejširším slova smyslu.

Proto schopnost míst velení zachovat nepřetržitost velení nebude dána pouze vnějšími rušivými vlivy, způsobenými zejména záměrnou a všestranně promyšlenou činností nepřítele, ale i rušivými vlivy vyplývajícími z činnosti vlastních vojsk a zejména:

- z dosavadní a předpokládané činnosti vlastních vojsk,
- z úkolů vlastních vojsk,
- ze stavu vlastních vojsk,
- ze vztahu mezi podsystémy vedení bojové činnosti,
- z vlivů vlastních vojsk na spojovací systém,
- z vlivů teritoria (zápolí) apod.

Kvalitativní stránka těchto rušivých jevů bude působit jak na nepřetržitost velení (tj. na odolnost velení) bez ohledu na rušivé vlivy nepřítele, tak i na snížení nebo prohloubení působení rušivých vlivů nepřítele při vedení boje a operace.

Protože dosud nebyla stanovena kvalitativní kritéria pro hodnocení činnosti vlastních vojsk vzhledem k působení nepřítele a důsledků tohoto působení, je velmi obtížné stanovit hodnotu těchto vlivů na odolnost míst velení. K tomu dosud chybí potřebná statistická vyhodnocení. Proto se pokusíme na základě dostupných materiálů a dosavadních zkušeností vyjádřit pouze relativní ohodnocení působení jednotlivých zvolených činností vlastních vojsk na odolnost míst velení.

Dosavadní a předpokládaná činnost vojsk

Dosavadní a předpokládaná činnost vlastních vojsk ovlivňuje odolnost míst velení v tom smyslu, že podle druhu bojové činnosti mění dosažený stupeň odolnosti míst velení. Má přímý vliv především na:

- sladěnost úsilí velení ke splnění stanovených cílů operace,
- rozsah a kvalitu přenosu informací v závislosti na stavu spojení apod.,
- způsob a realizaci informačních a rozhodovacích procesů,
- morálně politický a psychický stav příslušníků štábu,
- dobu setrvání místa velení v jednom prostoru a tedy i na jeho vybudování (ochranná a obranná opatření),
- délku přemísťování místa velení.

Dosavadní a předpokládaná činnost vlastních vojsk ovlivňuje odolnost míst velení především z hlediska intenzity práce při koordinování úsilí ke splnění stanovených cílů. To se projevuje přetížeností jednotlivců i jednotlivých pracovních skupin a může mít svůj odraz zejména v morálně politické odolnosti místa velení. V dynamice boje a operace vystupuje do popředí vliv častějšího přemísťování místa velení a tím i kratší doby na realizaci potřebných ochranných a obranných opatření. To zvyšuje zranitelnost místa velení v důsledku přímého působení nepřítelů.

Pravděpodobná hodnota odolnosti velitelského stanoviště vševojskové armády (dále jen VS A) by v důsledku již uvedeného rušivého vlivu neměla v průběhu operace poklesnout pod veličinu 0,8—0,9.

Úkoly vlastních vojsk

Vliv úkolů vlastních vojsk na odolnost VS A zkoumáme ze dvou hledisek. Na jedné straně štáb vševojskové armády vydává na základě rozkazů nadřízeného velitele rozhodnutí k řešení určité operační situace a stanoví úkoly vojskům. Na druhé straně způsob a kvalita plnění stanovených úkolů zpětně ovlivňuje činnost vševojskového štábu nejen jako řídicího, ale i odpovědného orgánu za splnění stanovených úkolů.

Kvalita plnění úkolů vojsky není dána pouze stavem těchto vojsk, tj. jejich morálně politickou hodnotou, bojeschopností, stupněm výcviku a houževnatostí k realizaci úkolů a k vítězství, ale i správným, dané situaci odpovídajícím a reálným rozhodnutím a řízením štábem vševojskové armády. Proto stanovení úkolů vojskům a jejich plnění může především podle kvality stanovených úkolů vést ve svém dalším důsledku k těmto skutečnostem:

- nahromadění doplňkových úkolů na štábu armády nebo na jednotlivých skupinách VS A, které budou nad síly jednotlivce,
- časově krátkému a náročnému rozhodování při řešení vzniklých situací,
- pocitu odpovědnosti za případné ztráty vojsk v důsledku méně reálně stanovených úkolů jednotlivcem a štábem, což bude mít přirozený odraz na psychiku jednotlivců i celých skupin štábu.

Čím méně bude informační a rozhodovací proces kvalitní, tím více bude bojová činnost vojsk vyžadovat operativní řízení a případných častých změn nebo upřesňování dříve vydaných úkolů. Může dojít k situaci, že i při maximální snaze nemusí vojska stanovené úkoly plnit úspěšně. Tento cyklus se může v průběhu bojové činnosti opakovat, čímž se jeho negativní důsledky budou prohlubovat. To se u příslušníků štábu projeví především v psychické zátěži, popř. ve stressových situacích.

Přítom počítáme s tím, že u průměrně vycvičeného štábu může tento vliv a jeho důsledky prohlubovat nebo umocňovat účinky ostatních rušivých vlivů, především vlivů vyplývajících z činnosti nepřítele. Samostatně by uvedený vliv neměl při dobře vycvičeném štábu působit výrazně na odolnost velitelského stanoviště.

Stav vlastních vojsk

Při zkoumání vlivu stavu vlastních vojsk na odolnost VS A bereme v úvahu:

- stav vlastních vojsk, která bezprostředně vedou bojovou činnost s nepřítelem,
- stav vlastních vojsk, která všestranně zabezpečují činnost VS A,
- jejich morálně politický stav, stupeň bojeschopnosti, vycvičenosti a připravenosti, jakož i jejich ztráty a početní stavy přímo ovlivňují lidský prvek VS A při plnění funkce velení.

Stav vlastních vojsk, vedoucích bezprostřední bojovou činnost s nepřítelem, ovlivňuje činnost štábu zejména z hlediska rozsahu úkolů, složitosti organizování, plánování, operativního řízení a kontroly plnění stanovených úkolů. Podle úrovně stavu vojsk bude stoupat nebo klesat pracovní zatížení příslušníků a tím i možnost vzniku psychických zátěží. K tomu opět přistupuje i pocit odpovědnosti příslušníků štábu za možné ztráty vojsk, která realizují štábem vydané rozkazy a nařízení.

Stav zabezpečovacích útvarů a jednotek VS A přímo ovlivňuje všechny prvky odolnosti tohoto místa velení. Působí jak na lidský prvek a veškerou činnost štábu při plnění funkce velení, tak i přímo na ochranu a obranu VS A a na dobu potřebnou k reorganizaci štábu po nepřátelském napadení. Současně je důležitým faktorem správného režimu vševojskového štábu a podílí se na tvorbě pracovního a životního prostředí. Určitá část zabezpečovacích jednotek tvoří pomocné síly u jednotlivých skupin štábu, podílí se na tvorbě bojových dokumentů a zasahuje tak do informačního a rozhodovacího procesu, zejména z hlediska jejich urychlení. Ulehčují tak práci jednotlivým funkcionářům a osvobozují je od rutinních prací. Tím jim vytvářejí větší časové možnosti pro tvůrčí činnost.

Vcelku můžeme předpokládat, že působení stavu vlastních vojsk na odolnost VS A může mít za následek pokles této odolnosti až na hodnotu 0,8.

Vztahy mezi podsystémy

Zkoumáme-li ozbrojený zápas jako systém, můžeme říci, že z funkčního hlediska se skládá ze čtyř základních podsystémů, které působí v ozbrojeném zápase v dialektické jednotě. Jsou to:

- podsystém ničení (palby),
- podsystém pohybový,
- podsystém zabezpečení,
- podsystém velení.

Bojová činnost vlastních vojsk (která produktem činnosti všech podsystémů) je tak plně závislá na kvalitě výkonu jejich funkcí a na sladěnosti jejich vzájemných vztahů. Jakýkoliv nesoulad mezi nimi se odráží negativně v plnění stanovených úkolů a tím rušivě působí na odolnost VS A. Odraz narušení vztahů mezi jednotlivými podsystémy se projeví na odolnosti VS A zejména ve dvou směrech:

- zvýšenými požadavky na systém velení, který musí uvádět do souladu tyto vztahy a operativně řešit rozpory v řízení a v bojové činnosti vojsk vzniklé v důsledku tohoto nesouladu,

— zvýšenými možnostmi nepřítele působit na operační sestavu našich vojsk i na místa velení v důsledku možného nekvalitního nebo neúplného plnění stanovených úkolů vojsky.

Snížení odolnosti VS A se tak projeví ve snížení morálně politické odolnosti a též ve zvýšené úhroze vyřazení VS údery nepřítele. Konkrétní vyhodnocení poklesu odolnosti VS A v důsledku působení uvedeného rušivého vlivu by znamenalo mít dostatek konkrétních údajů, což není vzhledem k velkému množství proměnných veličin za současného stavu výzkumu reálné.

Rušivé vlivy na spoovací systém

Rušivé vlivy, které vyplývají z činnosti vlastních vojsk a působí na spoovací systém, můžeme rozdělit na:

- vzájemné rušení rádiových a radioreléových stanic,
- poškození spoovací techniky při činnosti vlastních vojsk,
- rušivé vlivy, které působí na spojení při použití vlastních jaderných zbraní.

Všechny tyto vlivy mohou poměrně značně ztížit činnost štábu vševojskové armády při organizaci a realizaci spojení. Neměly by však mít podstatný vliv na funkci spoovacího systému a hodnota odolnosti VS A by se měla pohybovat v intervalu 0,9—1.

Vliv teritoria (zápolí)

Víme, že vztahy mezi teritoriem (zápolím) a vojsky jsou vždy velmi úzké a mnohdy zcela bezprostřední. To má kladné i záporné stránky, neboť obě strany se přímo ovlivňují.

Vliv teritoria (zápolí) na odolnost VS A může být podle podmínek zahájení války a druhu použitých v ní prostředků velmi různorodý. Působí hlavně na psychologický stav lidí a tím i zprostředkovaně na oblast velení. Zpravidla však nepůsobí samostatně, ale v komplexu s ostatními rušivými vlivy, jejichž výsledné působení může ovlivnit jak ve směru záporném, tak i kladném. Kvantifikace působení tohoto vlivu je velmi obtížná a máme za to, že není možná ani odhadem, neboť k tomu nejsou potřebné podklady a požadavky.

Z á v ě r

Rušivý vliv vlastních vojsk na odolnost VS A bude na činnost vševojskového štábu působit především přes komplex psychologického působení ve formě prohlubování záťažových situací a jen v omezeném rozsahu v působení na technický prvek velení.

Hodnoty snížení odolnosti VS A působením rušivých vlivů, které vyplývají z činnosti vlastních vojsk, nedosáhnou v žádném případě kritické hranice pro jeho vyřazení z činnosti. Budou však prohlubovat působení ostatních rušivých vlivů, zejména působení nepřítele.

V **tabulce 1** uvádíme přehled rušivých vlivů a pravděpodobné snížení odolnosti velitelského stanoviště vševojskové armády v důsledku jejich působení.

Vezmeme-li v úvahu nejhorší případ současného kombinovaného působení všech rušivých vlivů, které vyplývají z činnosti vlastních vojsk na odolnost VS A, pak funkce velení v důsledku těchto rušivých vlivů i bez podstatného zásahu nepřítele může být snížena:

- při průměrných profilech pracovníků až na hodnotu 0,69,
- při podprůměrných profilech pracovníků až na hodnotu 0,51,

Tabulka 1

Rušivý vliv	Odolnost proti vlivům činnosti vlastních vojsk				Pořadí účinnosti
	Lidského prvku při profilu pracovníka			Techniky	
	ideální	průměrný	podprůměrný		
Dosavadní nebo předpokládaná činnost vlastních vojsk	0,95	0,90	0,80	0,85—0,9	2
Úkoly vlastních vojsk	Patří do komplexu psychologického působení na lidský prvek				
Stav vlastních vojsk	0,9	0,85	0,80	—	3
Vztahy mezi podsystémy	0,95	0,90	0,80	0,80	1
Vliv na spojovací systém	—	—	—	0,90	4
Vliv teritoria (zápolí)	Patří do komplexu psychologického působení na lidský prvek				

— z hlediska technických prostředků zabezpečení a velení až na hodnotu 0,61 až 0,65.

Z uvedeného vyplývá, že odolnost VS A může zejména z hlediska funkce a kvality velení poklesnout až na poloviční hodnotu a to bez zásahu nepřítele. I když tyto rušivé vlivy samy o sobě nevyřazují VS A z činnosti, přece jím musíme věnovat patřičnou pozornost při hledání účinných opatření ke snížení nebo eliminaci jejich působení.